

АНОТАЦІЯ

Цьона А.-Г. О. Робота з акторським ансамблем у процесі режисерського творення екранного світу – Кваліфікаційна наукова праця на правах рукопису.

Наукове обґрунтування творчого мистецького проєкту на здобуття освітньо-творчого ступеня доктора мистецтва за спеціальністю 021 «Аудіовізуальне мистецтво та виробництво» (галузь знань 02 «Культура і мистецтво»). – Київський національний університет театру, кіно і телебачення імені І. К. Карпенка-Карого, Міністерство культури та інформаційної політики України, Київ, 2024.

Зміст анотації. У даному науковому обґрунтуванні автор досліджує інструменти роботи з акторським ансамблем в процесі створення режисером екранного світу в ігровому кіно. Ця творча діяльність пов'язана з підбором та укладанням акторського колективу фільму, створенням системи персонажів кінорозповіді, визначенням стилістики акторської гри та безпосередньої роботи з виконавцями. Ці елементи є ключовими при створенні екранного світу. **Актуальність теми** дослідження полягає у висвітленні особливостей режисерських рішень в роботі з акторським ансамблем в ігровому кіно, що відображає авторську модель екранного соціуму. На жаль, як свідчить аналіз науково-академічної літератури та інших джерел, взаємовплив підбору акторського ансамблю та предмету оповіді у фільмі, а також як це обумовлює репрезентацію соціальних реалій залишається мало дослідженим. Недостатній рівень вивчення системної та осмисленої роботи режисерів з акторським ансамблем підкреслює доцільність дослідження цієї теми.

Мета дослідження полягає у необхідності дослідити режисерські задачі та методи в роботі зі створення акторського ансамблю в ігровому кіно.

Наукова новизна обґрунтування полягає у комплексному аналізі роботи режисера з акторським ансамблем та спробі вивести методологію створення кінематографічного світу інструментами осмисленого підбору, залучення та поєднання акторів у площині екранного твору.

У **першому розділі** здійснено аналіз основних понять та положень, що стали визначальними при подальшому дослідженні. Були окреслені такі поняття, як «характер», «амплуа», «типаж», «характеризація» та інші. Розглянуто історичний контекст виникнення акторського сторітелінгу та ансамблю в кінематографі. Простежено перехід від фіксації реальності до розповіді вигаданої історії через акторів. Висвітлено формування двох векторів акторського сторітелінгу в процесі розвитку кінематографу, що умовно визначено як європейський та американський. Охарактеризовано особливості та ключові риси кожного з них. Виявлено зміни в акторському сторітелінгу з приходом звуку та появу нового розуміння ансамблевості, що виникло після неореалізму.

У **другому розділі** сфокусовано увагу на дослідженні взаємозв'язку драматургічних функцій персонажів та режисерського вирішення ролей в роботі з актором. Розглянуто розуміння функцій персонажів як важливого критерію при підборі виконавців на ролі. Визначено, що головні персонажі є домінантними фігурами при створенні конфлікту та сюжету фільму та уточнено коло завдань та вимог до акторів на ці ролі. З'ясовано роль допоміжних персонажів в організації системи дії, художнє значення цих персонажів в площині твору та характеристики необхідні для виконавців таких ролей. Виявлено також функції мінорних персонажів, що стають основним інструментом режисера при створенні середовища існування головних героїв та атмосфери фільму.

У **третьому розділі** висвітлено основні принципи роботи режисера з акторським ансамблем. Розглянуто акторський ансамбль в ігровому кіно як інструмент презентації соціуму екранного світу фільму. Здійснено спробу класифікації режисерських ансамблевих рішень. Першою означено ієрархічну класичну модель організації акторського ансамблю, що базується на чіткому поділі на головних та другорядних. Проаналізовано роботу з ансамблем в ансамблі відповідного типу. Охарактеризовано «демократичну» (фрескову) модель ансамблю рівнозначних персонажів, що є іншим варіантом ансамблевого

рішення. Виокремлено третю модель, що представлена наявністю доміантного персонажа та соціального середовища як фону для нього.

У **підсумках** автор наводить результати практичної реалізації та теоретичного обґрунтування творчого мистецького проєкту. Наголошено на комплексному аналізі роботи з акторським ансамблем в процесі режисерського творення екранного світу в ігровому кіно. Досягнуто таких результатів: сформовано теоретичну та джерельну базу, систематизовано бібліографічні матеріали, визначено поняттєвий апарат. З'ясовано значення рівномірного акторського існування в цілісності оповіді в кіно. Визначено підґрунтя та характеристики американської та європейської моделей становлення акторського сторітелінгу. Встановлено взаємозв'язок функцій персонажів та роботи режисера з актором. Запропоновано класифікацію ансамблевих рішень, що базується на ієрархічній або демократичній моделях. Виділено модель соціального середовища як фону для доміантного персонажа. Зроблено узагальнений висновок, що режисерське вирішення акторського ансамблю визначає характер моделювання соціальних конструктів художнього світу ігрового фільму.

Робота складається зі вступу, трьох розділів, висновків, списку використаних джерел та додатків.

Ключові слова: *ігровий фільм, екранний світ, акторський ансамбль, режисура ігрового кіно, робота режисера з актором, характеристика, функції персонажів, кастинг, соціум, акторський сторітелінг.*

ABSTRACT

Tsona A.-H. O. Working with the acting ensemble in the process of directorial creation of the screen world. – A qualification scientific work in the form of a manuscript.

Scientific justification of the creative art project for the degree of Doctor of Arts in the specialty 021 "Audiovisual Art and Production". – Kyiv National I. K. Karpenko-

Karyi University of Theatre, Cinema and Television, Ministry of Culture and Information Policy of Ukraine. Kyiv, 2024.

Abstract content. In this scientific justification, the author explores the tools for working with an acting ensemble in the process of creating a screen world by a director in feature films. This creative activity involves the selection and formation of the film's acting collective, the creation of the system of characters in the film narrative, the determination of the stylistics of the acting performance, and the direct work with the performers. These elements are key in the creation of the screen world. **The relevance of the research** topic lies in highlighting the peculiarities of directorial decisions in working with an acting ensemble in feature films, which reflects the author's model of screen society. Unfortunately, according to the analysis of academic literature and other sources, the mutual influence of the selection of the acting ensemble and the subject of the film's narrative, as well as how this determines the representation of social realities, remains under-researched. The insufficient level of study of the systematic and meaningful work of directors with an acting ensemble emphasizes the expediency of researching this topic.

The purpose of the research is to investigate the director's tasks and methods in the work of creating an acting ensemble in feature films.

The scientific novelty of the study lies in a comprehensive analysis of the director's work with the acting ensemble and an attempt to derive a methodology for creating a film world using the tools of meaningful selection, involvement and combination of actors in the plane of the screen work.

In the first chapter, an analysis of the main concepts and provisions that became decisive in the further research is carried out. Concepts such as "character," "role," "type," "characterization," and others were outlined. The historical context of the emergence of actor's storytelling and acting ensemble in cinema is considered. The transition from fixing reality to telling a fictional story through actors is traced. The formation of two vectors of actor`s storytelling in the process of cinema evolution, conditionally defined as European and American, is highlighted. The peculiarities and key features of each of them are characterized. Changes in actor`s storytelling with the

advent of sound and the emergence of a new understanding of acting ensemble that arose after neorealism are identified.

The second chapter focuses on examining the interrelation between the dramaturgical functions of characters and the director's approach to roles in working with actors. The understanding of character functions as an important criterion in the selection of performers for roles is considered. It is determined that the main characters are the dominant figures in creating the conflict and plot of the film, and the range of tasks and requirements for actors in these roles is specified. The role of supporting characters in the organization the system of action, the artistic significance of these characters in the plane of the work and the characteristics necessary for the performers of such roles are clarified. The functions of minor characters, which become the director's main tool in creating the environment for the main characters and the atmosphere of the film, are also identified.

The third chapter highlights the basic principles of the director's work with the acting ensemble. The acting ensemble in feature films is considered as a tool for presenting the society of the film's screen world. An attempt is made to classify directorial ensemble decisions. The first is defined as the hierarchical classical model of organizing the acting ensemble, based on a clear division into main and secondary roles. The work with the ensemble in such a type of ensemble is analyzed. The «democratic» (fresco) model of an ensemble of equivalent characters, which is another variant of ensemble decision-making, is characterized. A third model is distinguished, represented by the presence of a dominant character and a social environment as a background for this character.

In the conclusions, the author presents the results of the practical implementation and theoretical justification of the creative art project. Emphasis is placed on the comprehensive analysis of working with the acting ensemble in the process of directorial creation of the screen world in feature films. The following results have been achieved: the theoretical and source base has been formed, bibliographic materials have been systematized, and the conceptual apparatus has been defined. The significance of consistent actor presence in the integrity of the film narrative is

clarified. The basis and characteristics of the American and European models of actor's storytelling are determined. The interrelation between the functions of characters and the director's work with the actor has been established. A classification of ensemble decisions based on hierarchical or democratic models is proposed. The model of the social environment as a background for the dominant character is highlighted. A generalized conclusion is made that the director's decision of the acting ensemble determines the nature of modeling the social constructs of the artistic world of a feature film.

The work consists of an introduction, three chapters, conclusions, a list of references and appendices.

Keywords: *feature film, screen world, acting ensemble, feature film directing, director's work with an actor, characterization, character functions, casting, society, actor's storytelling.*